

NAUJO DIZAINO NUORŪKOMS SKIRTOS ŠIUKŠLIADĖŽĖS, SKATINANČIOS MAŽIAU TERŠTI APLINKĄ IR SUSIMĄSTYTI APIE RŪKYMŲ ŽALĄ

Justina Mikoliūnaitė¹, dr. Inga Valentinienė²

Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakultetas, Menų akademija

Adresas: A. Mackevičiaus g. 60
E. puslapis: <https://www.kaunokolegija.lt/muf/>
E. paštas: justina.mik444@go.kauko.lt
Telefono nr.: +370 62899397
Tyrimų kryptis (-ys): V 003 Dizainas P02

Tyrimo tikslas. Sukurti estetiškas, naujo dizaino, su psichologiškai paveikiom vizualizacijom ir tekstu, šiuokšlių dėžes, kurios ne tik skatintų neteršti aplinkos, bet ir susimąstyti apie rūkymo keliamą žalą sveikatai.

Reikšminiai žodžiai: aplinkos tarša, cigarečių dūmai, nuorūkos, priklausomybė rūkymui, rūkančiųjų ligos

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros ir straipsnių apie rūkymo keliamą žalą žmogaus organizmui analizė. Statistinių duomenų apie gamtos taršą nuorūkomis analizė. Empirinis tyrimas analizuojant paveikių vizualizacijų, informacinių tekstų, reklamų prieš rūkymą analogus ir kuriant šiuokšliadėžių, skirtų nuorūkoms, dizaino variantus.

Rezultatai ir / arba išvados. Atliekant tyrimą nustatytas šiuokšliadėžių, skirtų nuorūkoms, poreikis ir atlikta nuorūkoms skirtų šiuokšliadėžių analogų dizaino ir poveikumo analizė. Nustatyti tokio tipo šiuokšliadėžių pagrindiniai kriterijai dizainui ir poveikumui. Pasiektas rezultatas – suprojektuotos estetiškos, su paveikia vizualizacija ar tekstu, šiuokšlių dėžės, kurios skatintų nuorūkomis atsikratyti tam skirtose vietose bei susimąstyti apie rūkymo keliamą žalą sveikatai. Remiantis analogais, kaip „Hubbub“ organizacijos sukurtomis, panašaus tikslo siekiančiomis šiuokšlių dėžėmis (1 pav.), galima spėti, jog tokios šiuokšliadėžės sumažins atsitiktinai mėtomų nuorūkų skaičių apie 20 %.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. Rūkymas yra viena labiausiai pasaulyje paplitusių priklausomybės ligų. Ši problema neigiamai veikia ne tik rūkančiuosius, aplinkinius, bet taip pat ir gamtą. Rūkantys žmonės ne tik neatkreipia dėmesio į šio žalingo įpročio poveikį savo sveikatai, tačiau tuo pat metu teršia ir savo aplinką. Rūkymo problema yra viena iš labiausiai ištirtų socialinių bei sveikatos problemų. Statistika apie tabako vartojimą yra dalinai atnaujinama kasmet, o ankstyviausia išsami statistika yra 2019 metų. PSO (Pasaulio Sveikatos Organizacija) pateikia įvairius duomenis susijusius su tabako vartojimu. Jie seka ne tik suvartoto tabako kiekį, bet taip pat ir kiek žmonių miršta nuo tabako vartojimo ar antrinio dūmų įkvėpimo, bei kiek nuorūkų yra išmetama. Pavyzdžiui naujausiais PSO duomenimis (2021) nuo tabako vartojimo per anksti miršta daugiau nei 8 milijonai žmonių. Taip pat yra organizacijų, kaip „Truth Initiative“ (liet. Tiesos iniciatyva), kurios seka, kaip tabako vartojimas paveikia mūsų aplinką.

Atsižvelgiant į problematiką, kaip prevencinė priemonė nuo rūkymo, tyrimo metu sukurti naujos dizaino šiuokšliadėžių, skirtų nuorūkoms, dizaino variantai.

¹ Justina Mikoliūnaitė, justina.mik444@go.kauko.lt, Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakulteto Menų akademija, Dizaino (grafinio) studijų programos II kurso studentas. Menų sritis, Dizaino kryptis.

² Dr. Inga Valentinienė, inga.valentiniene@go.kauko.lt (vadovė). Kauno kolegija, Menų ir ugdymo fakulteto Menų akademija, docentė, Menų sritis, Dizaino kryptis.

1 pav. Hubbub organizacijos sukurtos šiukšliadėžės, 2018
Šaltinis: <https://www.hubbub.org.uk/blog/how-can-hubbub-continue-to-innovate>.